

Joop Schaminée

De aangekondigde ingrepen van staatssecretaris Bleker in Natura 2000, worden door sommigen als een regelrechte ramp betiteld. Zo niet door Joop Schaminée, buitengewoon hoogleraar op de Westhoff dubbelleerstoel in Wageningen en Nijmegen. Hij is wel bezorgd, maar ziet in de wijze waarop Bleker in de Europese natuurbescherming probeert in te grijpen ook kansen, zij het voorsnog gemiste kansen. “Als hij het anders zou aanpakken, zou hij wel de handen op elkaar kunnen krijgen, van zowel boeren als natuurbeschermers.”

— Koen Moons (redactie)

> ALS IEMAND DE NATURA 2000-GEBIEDEN goed kent, is het Joop Schaminée. Hij schreef de boekenreeks ‘Europese natuur in Nederland’ en was zelf nauw betrokken bij de selectie en begrenzing van de Natura 2000-gebieden. Hij maakt zich als veel anderen zorgen over de plannen van Bleker, maar wil de mogelijk inbreuk ervan ook niet overschatten. “Het is echt niet zo dat hij nu de poten onder Natura 2000 vandaan zaagt, verre van dat”, aldus Schaminée. “Het blijft voor meer dan 90 procent overeind. Voorgesteld wordt om Natura 2000-gebieden te schrappen, maar dat zijn er maar vier van de in totaal 165, vier kleine gebiedjes. En ik denk dat hij dat ook niet zomaar voor elkaar krijgt in Brussel. Bleker weet dat Natura 2000 voor veel mensen een pijnpunt is, dan lijkt het dapper om als politicus te zeggen dat je gebieden gaat schrappen. Bij een bijeenkomst in Overijssel leverde hem dat een staande ovatie op, maar het is voorsnog vooral verkiezingsretoriek. Die gebieden zijn niet voor niets geselecteerd, je kunt die niet zomaar van de lijst halen. Alleen bij Groot Zandbrink maakt hij volgens mij kans, dat gebied had bij aanmelding de kwaliteit kalkmoeras al niet meer. Daarvan zou je kunnen zeggen dat het ten onrechte is aangewezen.”

Veel mogelijk

Persoonlijk vindt Schaminée het schrappen een slecht idee, maar meent dat Bleker wel een punt zou hebben als hij daarbij alternatieven

“Als het een juridisch trucje is, gaat Brussel hier zeker niet mee akkoord”

zou voorstellen voor deze gebieden. Dat zou zijn kansen in Brussel zeker vergroten, meent Schaminée. “We moeten de betreffende kleine gebieden niet benaderen als postzegeltjes, maar meer kijken hoe het landschap functioneert waarin de gebiedjes liggen. Waarschijnlijk bestaan er alternatieven binnen datzelfde landschap, plekken waar goede potenties liggen om dezelfde soorten en ecosystemen te krijgen of ontwikkelen, die op den duur ook beter te behouden zijn. Dan is het niet erg dat het gebied waar die waarden nu voorkomen, op den duur verdwijnt. Het is jammer dat Bleker niet wat meer landschapgericht denkt. Sluit convenanten met de mensen in het gebied. Zorg dat de plekken met de meeste potenties voor natuur ontwikkeld worden en dat boeren zo min mogelijk beperkt worden. Boeren willen best land afstaan als ze er iets beters voor terugkrijgen. Als dat allemaal gebeurt binnen de randvoorwaarden van Natura 2000 en als je dat goed beargumenteert, zou dat vanuit Brussel goedgekeurd worden. Je moet het wel fair spelen en open zijn. Dan is veel mogelijk.”

Minder weerstand

Creatiever denken binnen de randvoorwaarden

“Als Bleker het goed en eerlijk speelt, kan hij veel voor elkaar krijgen”

van Natura 2000 kan ook voorkomen dat veel mensen beperkingen ondervinden van de nabijheid van een Natura 2000-gebied. Schaminée ziet dat in praktijk echter te weinig gebeuren. “Bij het Natura 2000-gebied Boddenbroek staat vlakbij een gigantische boerderij met enorme uitstoot van ammoniak. Omdat die boerderij er al stond toen het reserveaat werd aangewezen als Natura 2000-gebied, blijft deze daar staan. De richtlijnen in de Programmatische Aanpak Stikstof houden in dat boerderijen in een straal van een kilometer geen vergunning krijgen om uit te breiden. Als die ene boer vlakbij het natuurgebied zou saneren, zou in een convenant kunnen worden afgesproken dat de boeren op afstand minder beperkingen opgelegd krijgen. Als je het op zo’n manier speelt, krijg je veel meer voor elkaar en is er minder weerstand in de omgeving.”

Samenvoegen

Een andere maatregel van Bleker is het op papier samenvoegen van kleine Natura 2000-gebieden. Ook dit zou volgens Schaminée best kunnen, zolang het maar met de juiste bedoelingen gebeurt. “De gedachte is goed als het bedoeld is om de regelgeving eenvoudiger te maken. Maar het moet geen juridisch trucje zijn om bij een activiteit die schadelijk is voor een soort in een van de deelgebieden, te kunnen zeggen: maar die soort zit ook nog in de andere deelgebieden, dus is er voor het gebied als geheel geen probleem. Ook hier zou het

foto Guy Ackermans

samenvoegen vanuit het landschapsdenken moeten gebeuren. Als je de gebieden samenvoegt om ze meer in samenhang te kunnen kijken, dan is dat goed. In die context kan de EHS een belangrijke rol spelen, zorgen voor meer cement tussen de stenen, voor buffering waar dat nodig is. Er kan dan één gezamenlijk beheerplan komen. Als het vanuit die insteek gebeurt en Bleker met goede voorstellen komt om dat te bereiken, dan is het acceptabel. Maar als het een juridisch trucje is, gaat Brussel hier zeker niet mee akkoord. Ik vrees dat het laatste, het samenvoegen van gebieden om de pijn te verzachten, het geval is.”

“Boeren kunnen een belangrijke rol spelen in het natuurbeheer, dat ben ik met Bleker eens”

Polariserend

Schaminée is al met al misschien wat milder over de schade van Blekers plannen met betrekking tot natuur dan anderen, hij maakt zich toch grote zorgen over de opstelling van de staatssecretaris. “Het beleid van Bleker werkt polariserend. Natuur en landbouw worden tegenover elkaar geplaatst. Dat is een grote misstap. Boeren kunnen een heel belangrijke rol spelen in het natuurbeheer, dat ben ik met Bleker eens, maar alleen als je goede afspraken maakt voor een langere termijn. Voor dertig jaar en niet voor zes jaar zoals dat nu gaat. Na zes jaar Programma Beheer is 70 procent van de boeren eruit gestapt! Alles wat in die periode is opgebouwd, is weg. Het is op deze manier niet veel meer geweest dan een subsidie voor ondernemerschap. Daardoor kon een aantal boeren blijven bestaan, maar daarvoor was deze regeling niet bedoeld. Een concept dat wel ijzersterk is, is ‘Boeren voor Natuur’. Dat biedt economisch rendement voor de boer en natuur en landschap hebben er baat bij. Daar zou Bleker zich op moeten richten in plaats van boeren en natuur tegenover elkaar te zetten. Bleker noemt zichzelf een realistische idealist. Ik hoop dat zijn idealisme echt bestaat, maar ik merk het nog te weinig. Ik geef hem vooral snog het voordeel van de twijfel, maar zie wel overal om mij heen dat hij, bij mensen die zich inzetten voor een mooiere en leefbare omgeving, op het moment veel krediet aan het verspelen is.”

redactie@vakbladnbl.nl